
ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา ของรัฐบาลญี่ปุ่น

Japanese Government Scholarship

ผกาทิพย์ สกุลครุ*

1. วัตถุประสงค์

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่นที่ให้แก่ประเทศไทย โดยต้องการให้เห็นถึงภาพรวมเกี่ยวกับการศึกษาต่อในต่างประเทศและชี้ให้เห็นแง่คิดบางอย่างอันเกี่ยวเนื่องกับทุนการศึกษาตัวเลขและข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการแปลสรุปจากบทความเรื่อง “นักเรียนต่างชาติ (Ryuu-gakusei ni tsuite)” เขียนโดย Mr. Tsutomu Tomimura** ลงในวารสาร “กรุงเทพ” ของสมาคมญี่ปุ่นในประเทศไทย ฉบับประจำเดือนพฤศจิกายน 1984 และวารสาร *Pacific Friend* ฉบับเดือนพฤษภาคม 1984-เมษายน 1985)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** เลขาธิการเอก (ฝ่ายการศึกษา) สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย
(มีนาคม 1982-มีนาคม 1985)

ปัจจุบันเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศญี่ปุ่น

2. ความเป็นมาของทุน

ในระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลญี่ปุ่นได้เคยให้ทุนส่งนักเรียนต่างชาติจากประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศอื่นๆ ในแถบใกล้เคียงไปศึกษาต่อ ณ ประเทศญี่ปุ่น ต่อมา ในระยะหลังสงครามได้ระงับการให้ทุนไประยะหนึ่ง จากนั้นก็ได้ริเริ่มจัดให้มีระบบการให้ทุนแก่นักเรียนต่างชาติขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งโดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 ในระยะเริ่มแรกมีนักเรียนที่ไปจากประเทศไทยปีละไม่กี่คน แต่ตัวเลขล่าสุด ในปีนั้นนับได้ถึง 100 คน (ดูตารางที่ 5) กล่าวกันว่า ในช่วงหลังสงคราม ชาวไทยที่เคยไปศึกษา ณ ประเทศญี่ปุ่นทั้งในลักษณะทุนรัฐบาลและทุนส่วนตัว นับได้รวมทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คน

3. ประเภทของทุน

ในปัจจุบันทุนรัฐบาลญี่ปุ่นโดยกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นมีทั้งหมด 6 ประเภทด้วยกันคือ

- 1) ทุนระดับนักศึกษาวิจัย (Research Student)
- 2) ทุนระดับปริญญาตรี (Undergraduate Student)
- 3) ทุนญี่ปุ่นศึกษา (Japanese Studies) เริ่มปี ค.ศ. 1979
- 4) ทุนอบรมครู (In-Service Training for Teachers) เริ่มปี ค.ศ. 1980
- 5) ทุนระดับอบรมวิชาชีพ (Professional Training College) เริ่มปี ค.ศ. 1982
- 6) ทุนประเภทวิทยาลัยเทคนิค (Technical College Student) เริ่มปี ค.ศ. 1985

ทุนประเภทที่ 1 และ 2 เป็นลักษณะเปิด บุคคลใดหากมีคุณสมบัติครบตามที่กำหนดก็มีสิทธิที่จะสมัครได้ สำหรับทุนประเภทที่ 3 ให้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเพื่อไปอบรมภาษาและวัฒนธรรม ทุนประเภทสุดท้ายคือ ประเภทที่ 6 เป็นทุนซึ่งเพิ่งริเริ่มให้มีขึ้นในปี ค.ศ. 1985 นี้

4. รายละเอียดเกี่ยวกับทุนแต่ละประเภท

(ดูตารางที่ 1)

5. เงินทุนเมื่อเทียบกับของประเทศอื่น ๆ

หากจะลองเปรียบเทียบเงินทุนประเภทนักศึกษาวิจัยที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้แก่นักเรียนต่างชาติกับเงินทุนของประเทศอื่น ๆ ที่ให้แก่นักเรียนต่างชาติในระดับเดียวกัน จะเห็นได้ว่าทุนของทุกประเทศจะยกเว้นไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน มีตัวเครื่องบินไป-กลับที่นั่งชั้น 2 ให้แก่ผู้ที่ได้รับทุน (ยกเว้นของประเทศฝรั่งเศสให้เฉพาะเที่ยวกลับ) และเมื่อมองในแง่เงินทุนที่ให้ป็นรายเดือนจะเห็นได้ว่าของรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นอัตราที่สูงทีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านค่าครองชีพ ญี่ปุ่นก็จัดอยู่ในอันดับสูงด้วยดังที่เป็นที่ทราบกันอยู่

กล่าวกันว่า อัตราเงินเดือนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในญี่ปุ่นปัจจุบันประมาณ 130,000-140,000 เยน (ประมาณ 13,000-14,000 บาท) (ดูตาราง 2)

6. จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาในประเทศญี่ปุ่น

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนไทย ที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นกับนักเรียนจากประเทศอื่น ๆ ในโลก (สถิติ ณ วันที่ 1 พ.ศ. 1983) ปรากฏว่าสำหรับทุนรัฐบาล ไทยนับเป็นอันดับที่ 2 (255 คน) รองจากเกาหลีใต้ (305 คน) สำหรับทุนส่วนตัว ไทยเป็นอันดับที่ 5 (163 คน) อันดับที่ 1 ได้แก่ ไต้หวัน (3,52 คน) อันดับที่ 2 สาธารณรัฐประชาชนจีน (19,61 คน) อันดับที่ 3 เกาหลีใต้ (1,251 คน) และอันดับที่ 4 สหรัฐอเมริกา (647 คน) เมื่อรวมสองประเภทคือทั้งทุนรัฐบาลและทุนส่วนตัวเข้าด้วยกันแล้ว ก็ปรากฏว่าไทยมาเป็นอันดับที่ 5 (418 คน) อันดับที่ 1 ถึง 4 ได้แก่ ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ จากตัวเลขดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในแง่การให้ทุนรัฐบาลแก่นักเรียนต่างชาติ ญี่ปุ่นให้ความสำคัญแก่เกาหลีใต้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ไทย

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจของ UNESCO ในปี 1982 เกี่ยวกับความนิยมในการศึกษาต่อในต่างประเทศของชาวไทย ปรากฏว่า ในจำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งหมด 9,773 คน ไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกามากเป็นอันดับ 1 คือ 6,500 คน (69.6% ของจำนวนทั้งหมด) อันดับ 2 ได้แก่ ฟิลิปปินส์ 879 คน (8.9%) อันดับ 3 คือ อินเดีย 302 คน

ตารางที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับทุนรัฐบาลญี่ปุ่นที่ให้แก่นักเรียนต่างชาติประจำปี 1985

(อัตราแลกเปลี่ยนโดยประมาณ 10 เยน = 1 บาท)

ประเภท	ทุนนักศึกษาวิจัย	ทุนปริญาตรี	ทุนผู้บ่มัธยมศึกษา	ทุนอบรมครู	ทุนอบรมวิชาชีพ	ทุนวิทยาลัยเทคนิค
คุณสมบัติ	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	สำเร็จการศึกษาระดับม.ปลายขึ้นไป	นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	สำเร็จการศึกษาระดับม.ปลายขึ้นไป	สำเร็จการศึกษาระดับม.ปลายขึ้นไป
อายุ	ไม่เกิน 35 ปี	17 ปีขึ้นไป ไม่เกิน 22 ปี	18 ปีขึ้นไป	ไม่เกิน 35 ปี	18 ปีขึ้นไป ไม่เกิน 22 ปี	18 ปีขึ้นไป ไม่เกิน 22 ปี
กำหนดออกเดินทาง	ส่วนใหญ่ เมษายน บางส่วน ตุลาคม	เมษายน	ตุลาคม	ตุลาคม	ตุลาคม	ตุลาคม
ระยะเวลาศึกษา	1½ หรือ 2 ปี	5 ปี (แพทย์ 7 ปี)	1 ปี	1½ ปี	2½ ปี	3½ ปี
ระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่น	6 เดือน	1 ปี	-	6 เดือน	6 เดือน	-
จำนวนรับ	1,265 คน	60 คน	100 คน	110 คน	25 คน	25 คน
เงินทุน/เดือน	173,000 เยน	130,000 เยน	130,000 เยน	173,000 เยน	130,000 เยน	130,000 เยน
ค่าเล่าเรียนและอื่น ๆ	สำหรับสถาบันของรัฐบาลเงินไม่มต้องเสีย					สถาบันของตนเอง
	กระทรวงศึกษาธิการ					ชำระให้

การเดินทาง	ตัวเครื่องบินไป-กลับ				
เงินช่วยเหลือ ด้านทัศนศึกษา	คนละไม่เกิน 40,000 เยนต่อปี	40,000 เยนในปี สุดท้ายของการศึกษา	คนละไม่เกิน 40,000 เยนต่อปี	คนละไม่เกิน 40,000 เยนต่อปี	
เงินช่วยเหลือ เมื่อถึงประเทศญี่ปุ่น	รายละเอียด 25,000 เยน				
เงินช่วยเหลือค่าที่อยู่	เฉลี่ยเดือนละ 11,000 เยน				
เงินช่วยเหลือ ค่ารักษาพยาบาล	80% ของจำนวนค่าใช้จ่ายจริง				

ที่มา : T. Tomimura, "Ryugakusei ni tsuite" กรุงเทพฯ (วารสารของสมาคมญี่ปุ่นในประเทศไทย), ฉบับประจำเดือนพฤศจิกายน 1984
และ Pacific Friend, April 1985, p.36

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบเงินทุนสำหรับนักเรียนต่างชาติของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ

ประเทศ	ค่าเล่าเรียน	ค่าเดินทาง	เงินทุน/เดือน	เทียบเป็นเงินไทย
ญี่ปุ่น	ยกเว้น	ตัวเครื่องบินไป-กลับ ๕๖๕ ที่นั่งชั้น 2	127,500-170,500 เยน	12,750-17,050 บาท
อเมริกา**	”	”	600-700 ดอลลาร์	16,200-18,900 บาท
อังกฤษ***	”	”	291 ปอนด์	9,894 บาท
เยอรมัน ตะวันตก	”	”	830-1400 มาร์ค	7,406-12,491 บาท
ฝรั่งเศส	”	ตัวเครื่องบินเที่ยวกลับ ๕๖๕ ที่นั่งชั้น 2	1,900-2,800 ฟรังก์	3,800-5,600 บาท

* อัตราแลกเปลี่ยนงบประมาณจากธนาคารมิตรชาโยใช้ตราเม็กซิกันเมษายน ค.ศ. 1985

** ทนฟูไลเบรท์ (Fulbright)

*** ทนบริติชเคาน์ซิล (British Council)

ที่มา : T. Tomimura, *op.cit.*

(3.1%) ญีปุ่นมาเป็นอันดับที่ 8 คือ 244 คน (2.5%) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อัตราส่วนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อในญีปุ่นยังนับว่าต่ำมาก เมื่อเทียบกับจำนวนที่ไปประเทศอื่นๆ แม้ว่านักเรียนต่างชาติในญีปุ่นประมาณ 80% เป็นผู้ที่ไปจากแถบเอเชียก็ตาม (ดูตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายรายเดือน (ไม่รวมค่าเล่าเรียน) ของนักเรียนและนักศึกษาชาวญีปุ่น
แยกตามระดับการศึกษา (พฤศจิกายน 1982)

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายต่อเดือน
มัธยมศึกษาตอนปลาย	61,850 เยน
มหาวิทยาลัย	74,308 เยน
ปริญญาโท	80,758 เยน
ปริญญาเอก	108,125 เยน

ที่มา : *Pacific Friend*, November 1984, p. 36

ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนต่างชาติในญีปุ่นแยกตามที่มา (สถิติ ณ วันที่ 1 ธ.ค. 1983)

ชื่อเขตที่มา	จำนวนนักเรียนต่างชาติ
เอเชีย	8,411 คน (80.6%)
อเมริกาเหนือ	779 (7.5%)
ยุโรป	426 (4.1%)
ลาตินอเมริกา	403 (3.9%)
แอฟริกา	172 (1.6%)
ตะวันออกกลาง	123 (1.2%)
โอเชียเนีย	114 (1.1%)
รวม	10,428 (100%)

ที่มา : *Pacific Friend*, July 1984, p. 36

ตารางที่ 5 จำนวนนักเรียนไทยที่ได้รับทุนรัฐบาลญี่ปุ่นแยกตามประเภทในระยะ 4 ปีที่ผ่านมา

ประเภทของทุน	1982	1983	1984	1985
ทุนระดับนักศึกษาวิจัย	30 คน	34 คน	36 คน	38 คน
ทุนระดับปริญญาตรี	10	10	10	10
ทุนญี่ปุ่นศึกษา	5	5	5	5
ทุนอบรมครู	24	30	28	35
ทุนระดับอบรมวิชาชีพ	5	5	6	8
ทุนประเภทวิทยาลัยเทคนิค	—	—	—	4
รวม	74	84	85	100

ที่มา : T. Tomimura, *op. cit.*

และ เมื่อดูตัวเลขในปี 1983 ปรากฏว่า ในบรรดาทุนรัฐบาล 5 ประเภท รัฐบาลญี่ปุ่นให้ทุนแก่นักเรียนไทยมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ถึง 3 ประเภทด้วยกัน

ตารางที่ 6 จำนวนนักเรียนไทยที่ได้ทุนรัฐบาลญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับจำนวนทั้งหมด

	จำนวนทั้งหมด	ไทย	จำนวนประเทศ	ไทยจัดเป็นอันดับ
ทุนนักศึกษาวิจัย	539 คน	34 คน	98 ประเทศ	4
ทุนปริญญาตรี	42	10	14	1
ทุนญี่ปุ่นศึกษา	61	5	19	3
ทุนอบรมครู	88	30	10	1
ทุนอบรมวิชาชีพ	16	5	5	1

ที่มา : T. Tomimura. *op. cit.*

ตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนต่างชาติจากประเทศ ASEAN 5 ประเทศที่อยู่ในญี่ปุ่นปัจจุบัน (สถิติ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม ของแต่ละปี)

ประเทศ	1981			1982			1983		
	รัฐบาล	ส่วนตัว	รวม	รัฐบาล	ส่วนตัว	รวม	รัฐบาล	ส่วนตัว	รวม
ไทย	คน 168	คน 118	คน 286	คน 198	คน 123	คน 321	คน 255	คน 163	คน 418
มาเลเซีย	72	85	157	83	73	156	86	142	228
สิงคโปร์	42	26	68	42	24	66	51	30	81
อินโดนีเซีย	101	52	153	100	45	145	117	74	191
ฟิลิปปินส์	76	30	106	78	29	107	94	31	125
รวม	459 (29%)	311 (6%)	770 (11%)	501 (28%)	294 (5%)	795 (10%)	603 (29%)	440 (5%)	1,043 (10%)

หมายเหตุ : () แสดงอัตราส่วนต่อจำนวนนักเรียนทุนรัฐบาลทั้งหมด จำนวนนักเรียนทุนส่วนตัวทั้งหมด และจำนวนนักเรียนต่างชาติทั้งหมด
ที่มา : T. Tomimura, *op. cit.*

7. จำนวนนักเรียนไทยในญี่ปุ่นเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียนอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบกันในกลุ่มประเทศในอาเซียน 5 ประเทศจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าจำนวนนักเรียนไทยที่ศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะทุนรัฐบาลหรือทุนส่วนตัวและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี (ดูตารางที่ 7)

8. สาขาวิชาที่นักเรียนต่างชาตินิยมศึกษา

สาขาวิชาที่นักเรียนต่างชาตินิยมศึกษามากที่สุดได้แก่ มนุษยศาสตร์ นอกจากนั้นก็ได้แก่ สังคมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และเภสัชศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ (ดูตารางที่ 8) สำหรับในระดับปริญญาโทและเอก สาขาวิชาที่มีนักเรียนต่างชาติสนใจศึกษามากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

ตารางที่ 8 จำนวนนักเรียนต่างชาติในญี่ปุ่นแยกตามสาขาวิชา (สถิติ ณ วันที่ 1 พ.ค 1983)

มนุษยศาสตร์	1	3,206	(30.7%)
สังคมศาสตร์	2	2,312	(22.2%)
ศึกษาศาสตร์	6	401	(3.9%)
วิทยาศาสตร์	7	325	(3.1%)
วิศวกรรมศาสตร์	3	2,173	(20.8%)
เกษตรศาสตร์	5	656	(6.3%)
แพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์	4	880	(8.4%)
อื่น ๆ		475	(4.6%)

9. จำนวนผู้เข้าศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในญี่ปุ่น

ตารางที่ 9 จำนวนผู้เข้าศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกในญี่ปุ่นแยกตามสาขาวิชา ปี 1981

	ระดับปริญญาโท		ระดับปริญญาเอก	
	ผู้เข้าศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้เข้าศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา
	คน	คน	คน	คน
ศิลปศาสตร์	4,557	4,251 (175)	1,440	44 (10)
วิทยาศาสตร์	11,482	11,160 (204)	3,161	2,366 (97)
อื่น ๆ	805	790 (9)	34	14 (1)
รวม	16,844	16,201 (388)	4,635	2,424 (108)

หมายเหตุ : () แสดงจำนวนที่เป็นชาวต่างชาติ

ที่มา : T. Tomimura, *op. cit.*

10. ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนต่างชาติ

(1) **ปัญหาด้านการเงิน** ดังที่เป็นที่ทราบกันดีว่า ค่าครองชีพในญี่ปุ่นนั้นสูงมาก ปัจจุบันการใช้ชีวิตในญี่ปุ่นคนหนึ่งโดยเฉลี่ยต้องใช้จ่ายเงินประมาณเดือนละ 70,000-80,000 เยน หรือ (คิดตัวเลขคร่าว ๆ) ประมาณ 7,000-8,000 บาท (ดูตารางที่ 3) ซึ่งเป็นเงินจำนวนไม่น้อยสำหรับชาวไทยโดยทั่ว ๆ ไป ดังนั้นการไปในลักษณะทุนส่วนตัวก็ออกจะเป็นภาระที่หนักพอสมควร อย่างไรก็ตาม เมื่อเดือนกรกฎาคม 1983 ได้มีการแก้ไขกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการทำงานพิเศษ ของนักเรียนต่างชาติจากเดิมซึ่งไม่อนุญาตให้ทำงานเลย เป็นอนุญาตให้ทำงานพิเศษได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ต่อสัปดาห์จะไม่เกิน 20 ชั่วโมง ทั้งนี้โดยไม่นับรวมวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ ซึ่งเรื่องนี้ก็อาจจะช่วยลดภาระของผู้ปกครองได้บ้าง

(2) **ภาษา** การดำเนินชีวิต การศึกษาต่อในญี่ปุ่นย่อมมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาญี่ปุ่น การบรรยายในสถาบันการศึกษาแทบทุกแห่งใช้ภาษาญี่ปุ่น แต่เนื่องจากภาษาญี่ปุ่น มิได้เป็นภาษาสากล ผู้ที่ไปศึกษาต่อในญี่ปุ่นโดยไม่เคยเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นมาก่อนจึงมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องใช้เวลาไม่น้อย (โดยปกติ 6 เดือน - $1\frac{1}{2}$ ปี) ศึกษาภาษาญี่ปุ่นก่อน หลังจากนั้นจึงจะสามารถสอบหรือสมัครเข้าเรียนในสถาบันหรือแขนงวิชาที่ตนอยากจะได้ศึกษาได้ ข้อนี้คงจะเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนลังเลในการที่จะไปศึกษาต่อ ณ ประเทศญี่ปุ่น จากสถิติของ UNESCO ปี 1982 ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เราจะสังเกตได้ว่า ประเทศที่ชาวไทยนิยมไปศึกษาต่อเป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษทั้งสิ้น (อันดับ 1. สหรัฐอเมริกา 2. ฟิลิปปินส์ 3. อินเดีย 4. ออสเตรเลีย) ทั้งนี้คงพอจะเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า ภาษาเป็นปัญหาสำคัญทีเดียวในการศึกษาต่อต่างประเทศ แม้ในปัจจุบัน ภาษาญี่ปุ่นจะได้รับความสนใจจากคนทั่วโลก ในประเทศไทยเราเอง ก็มีผู้สนใจเรียนเป็นจำนวนมาก สถิติปี 1983 ประมาณ 15,000 คน มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 10 แห่ง มีการเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นกระทรวงศึกษาธิการก็ได้บรรจุวิชาภาษาญี่ปุ่นเข้าเป็นวิชาเลือก ทั้งในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย ซึ่งก็ได้มีบางโรงเรียนเริ่มทดลองสอนแล้ว นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัย โรงเรียนพาณิชย์การและโรงเรียนสอนภาษาอีกมากมายที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในปัจจุบัน ทางญี่ปุ่นเอง มหาวิทยาลัยบางแห่งก็พยายามจัดให้มีการบรรยายเป็นภาษาอังกฤษเพื่อช่วยลดปัญหาด้านภาษาของนักเรียนต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ภาษาก็นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่ง

(3) **ปริญญา** ชาวไทยส่วนใหญ่ศึกษาต่อต่างประเทศก็โดยหวังว่าจะได้ปริญญาที่สูงขึ้น เพราะในสังคมไทยเราให้คุณค่าการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญต่ออาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงานมากพอสมควร แต่สำหรับญี่ปุ่นการให้ปริญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปริญญาเอก สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์นั้นยากมาก ซึ่งในระยะหลังนี้ ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากนักเรียนต่างชาตจากประเทศต่าง ๆ ทำให้ญี่ปุ่นเองต้องหาทางพิจารณาแก้ไข ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นก็ได้ประกาศเป็นนโยบายโดย ขอให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พิจารณา ให้ปริญญาโทและเอกแก่นักเรียนต่างชาติให้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าในทางปฏิบัติจะเป็นไปได้ค่อนข้างยาก

(4) **การหางานทำ** เมื่อสำเร็จการศึกษาจากญี่ปุ่นแล้ว ก็ไม่แน่ว่าจะได้งานที่ดีที่ก้าวหน้าตามที่ตนพอใจ มีเสียงวิจารณ์จากหลาย ๆ ประเทศว่า บริษัทญี่ปุ่นไม่ค่อยจะยอมรับคนที่สำเร็จการศึกษาจากญี่ปุ่นเข้าทำงาน หรือถึงแม้จะรับเข้าทำงานโอกาสที่จะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานก็มีน้อย ซึ่งทางฝ่ายบริษัทญี่ปุ่นก็ให้เหตุผลว่า พิจารณาตามความสามารถ ซึ่งเรื่องนี้ก็หวังว่า

บริษัทญี่ปุ่นจะมีนโยบายกับผู้มีความรู้ความสามารถที่สำเร็จการศึกษาจากญี่ปุ่นเข้าทำงานมากขึ้น
อย่างไรก็ตาม เราคงจะฝากความหวังไว้กับบริษัทญี่ปุ่นเท่านั้นไม่ได้

(5) นอกจากนี้ยังมี **ปัญหาอื่น ๆ** อีกมากมายซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคงจะต้องพยายาม
หาทางแก้ไขต่อไป เช่น ปัญหาเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาในญี่ปุ่นในการรับนักเรียน
ต่างชาติ ความเข้าใจ ความใส่ใจต่อนักเรียนต่างชาติ ปัญหาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่และอื่น ๆ

11. แนวโน้มอนาคต

จำนวนนักเรียนต่างชาติที่ได้รับทุนรัฐบาล ปี 1985 รวมทั้งสิ้น 1,585 คน เพิ่มขึ้นกว่า
ปี ค.ศ. 1984 จำนวน 230 คน และแนวโน้มคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

เมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1983 นายกรัฐมนตรี Yasuhiro NAKASONE ได้มอบ
หมายให้คณะกรรมการอันประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิชุดหนึ่งพิจารณาเสนอ แผนนโยบายเกี่ยวกับ
นักเรียนต่างชาติสำหรับศตวรรษที่ 21 ปรากฏว่ามีข้อเสนอให้ขยายจำนวนและขอบเขตให้มากขึ้น
โดยได้วางเป้าหมายไว้ว่าในปี ค.ศ. 1990 ญี่ปุ่นจะรับนักเรียนต่างชาติรวมทั้งสิ้นเท่า ๆ กับที่อังกฤษ
และเยอรมันตะวันตกรับอยู่ในปัจจุบันคือ 50,000 คน และเมื่อถึงต้นศตวรรษที่ 21 ญี่ปุ่นจะรับ
นักเรียนต่างชาติจำนวนเท่า ๆ กับที่ฝรั่งเศสรับอยู่ในปัจจุบันคือ 100,000 คน (ดูตารางที่ 10) ทั้งนี้
เป็นที่คาดหมายว่า จำนวนทุนรัฐบาลที่ให้แก่ประเทศต่าง ๆ ก็คงจะเพิ่มมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 10 จำนวนนักเรียนต่างชาติในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศ	จำนวนนักเรียนต่างชาติ
สหรัฐอเมริกา	311,882 คน (1980/81)
ฝรั่งเศส	119,336 (1982/83)
เยอรมันตะวันตก	57,421 (1979/80)
อังกฤษ	52,899 (1980/81)
ญี่ปุ่น	10,428 (1983/84)

12. บทสรุป

แน่นอน ความร่วมมือช่วยเหลือของญี่ปุ่นต่อประเทศต่าง ๆ ในโลก ต่อประเทศกลุ่มอาเซียน ต่อประเทศไทย ย่อมอยู่บนพื้นฐานของแนวนโยบายทางการเมือง นโยบายต่างประเทศ บางประการ ซึ่งมีผลเกี่ยวโยงถึงความอยู่รอด ความเจริญรุ่งเรือง เสถียรภาพความมั่นคง และ สันติภาพของญี่ปุ่น ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตแน่นอนผู้ให้ย่อมมีแนวนโยบายของผู้ให้ ประเทศไทยในฐานะผู้รับความช่วยเหลือถึงเวลาแล้วหรือยัง ที่เราจะได้มีการกำหนดแนวนโยบาย วางมาตรการบางอย่าง เพื่อให้ความช่วยเหลือที่ได้รับมานั้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อความเจริญ ก้าวหน้าของประเทศโดยส่วนรวม ประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทยเรายังอยู่ในภาวะที่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และรัฐก็ยังไม่สามารถโอปอ้อมภาวะการศึกษาระดับกลางและระดับสูงได้เต็มที่นัก การที่เราได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินการลงทุนในทรัพยากรบุคคล หน่วยงานในภาครัฐบาลน่าจะหาวิธีทางส่งเสริมทรัพยากรบุคคลเหล่านี้ ให้สามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม จากการสำรวจ “รายนามนักเรียนทุนรัฐบาลญี่ปุ่น 2526” ปรากฏว่า จากจำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษากลับมาและประกอบอาชีพแล้วทั้งหมดเข้าทำงานในภาครัฐบาลเพียงประมาณ 40% การทำงานในภาคเอกชนก็ได้หมายความว่า มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม หรือประเทศชาติหากแต่ว่า ภาครัฐบาลก็ยังขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถในแขนงต่าง ๆ อีกมากมายควรหรือไม่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ ร่วมมือหาทางปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องนี้เราได้คำนึงถึง และได้ดำเนินการไปแล้วหรือไม่เพียงใด

□ □ □